

[illegible][illegible]

ՈՒՄՈՒՐՈՒ ԲՕԼԻԹԻԳԻՅԷ, ՊԵԼԷՏԻՅԷ, ՎԷ ԻԼՄԻՅԷ
ՎԷ ՄԷՎԵՏԸ ՆԵՓԻԵՅԸ ՄԵՅԻՐԷՅԷ ՄԻԻԹ-ԵԵԼԻԳ ՂԵԶԷԹ-Ե

ԱՍԻԹԱՆԷ 15 ՓԷՏՐՎԱՐ

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԵՃՆԵՊԻՅԵ

ԻՆԿԼԹԵՐԲՐԱՆ : Հինո գոմբանիա.
ալ տաղըթըլլալ իւլքեայի մէգքիւ-
րիւն տօղթուտան աօզըրոյա , Ինկիլ-
թէրբա աէվէթի իտարէսի թահթը-
նի վազ օղունմասը շու արալըզ Ին-
կիլթէրբաուտ թէրբար խալլը միւզա-
քէրէ վէ միւննաղաւթը միւճիպ օլմազ-
տա օլտուզունտան , էլէէվմ պիր տէվ-
էթ թէճսամէթինի .քէսպ իթմիւշ օլան
իշ պու գոմբանիանըն իպթիտայի զու-
հուրէ գէ իլէթիլմէսինէ տայիր պապը
խուսուտաթթ պրէթմէվէճը ավթի պէյանն օ-
լունմուշ տուր :

— ՂԻՆՄԷՆԻՆ մալու միւս օրտու զու
 իւզրէ Զինտ մէմալքիք էվայիւտէ
 միւսմթաղիլ սուլթանիար խտարնսի
 թահճընտա օրուպ միլէլը Լւրապա
 տէն Իսլքբայի մէզքիքն ահալխի
 իլէ էվէլըն թիճարէթ թէն իսթիլաթ
 հասըր իտէնէր Բօրթէկիզըր օլմուշ
 աուր։ Սուախիսարէն 1600 թարիխին
 տէ Լ՛ֆրիգանըն էօթէ թարաֆընտա
 վազը տէնիլդէրտէ թիճարէթ զըմընը
 տա իէ մի իլէթմէք իւզրէ, Իսկիլէ
 թէրքա գալլիլջաթ լիլգապէթ թէն
 րաֆընտանս պիր Իսկիլիլզ զօմբանիտ
 սընտ իմթիաղ վէրիլիււպ, իշ պու
 գօմբանիանըն պիւ ճիւմէլ սէրմայէ
 րի պիր միլիտն սէքիլ էիւզ պին Ֆը
 տաիգ֊տան իպրաէթ իտի։ Սիւ շարա
 լէհա գ րալիլջ հարաթ թէրիւնին թէ ֆա
 թընտանս սօղա իմթիաղը մէզքիւր
 կէրի ալընըպ 1689 թարիխսին տէկին
 Զինտ իլէ թիճարէթ իթմէյէ բեաֆ
 ֆէի Իսկիլթէրքա ահալխսինէ բուխ
 սաթ վէրիլար։ Պու թարիխտէ Զինտ
 արաղիւսինն էն պէշլիք գըրթաթ
 Օրէնիկ—Սինի նամ մէշուր սուլթան
 մալթպուլէթի թահճընտա պուլուշ
 նուպ հիշ պիր մահալի հէնիւզ Ին
 կիլիլզէրին էէտը թէսարբուֆունա
 թէմէմիշ իտի։ Օ Հանտաթ Իսկիլէ
 թէրքա գըրալը պուլունտն Ուլէմաթ
 հարաթթէրի կէօրիւնիւրտէ պաղը
 նազըւաճ զարուրէթէ աիւշտր օլ
 տու զուհարան միւճէտտէտէն թէշքիլ
 օլունմուշ օլանս պիր գօմբանիայէ
 Զինտ իսլքբասըր իլէ թիճարէթ իթ
 մէք իմթիլաղընը իճմա իտիււպ, պու
 նուն մազգապիլինտէ օրարաթ մէզքիւր
 գօմբանիտտէն էիւզտէ սէքիլ ֆայի
 զի իլէ հլլի միլլին Ֆրանգ գարզէն
 ախլ իլէմիշ իտի, վէ իշ պու իմթի
 աթ սէնէտի տախի Բարթալմէն թէ
 րաֆընտանս իթա օլունուպ մէզքիւր
 իմթիաղ մուճիլմիւլէ, Զինտ գօմբա
 նիտաւըն, իշ պու իւլքէտտէ էմա
 քէ միւթէսարբուֆ օլմաղա վէգալէ
 պինտ իթմէյէ հուգուգ վէ սէլահի
 յէթ վէրիլմիշ իտի։ շալ պու քի պիր
 գօմբանիայէ գալէ պինտ իթմէյէ
 միւստաաթ օրւնտուղու հարաթ

գաղէլէրէն մուհաֆազարը ինքնէն՝ առ-
բեր եազմագլ լինէ հեմաճիվար տէվէթ-
լէր իւր մուհաճէտէ ազառ իսկպիւրէնք
միտիլիւ պիր թագաւմ միւսմաքրիւ
հիւսթաւէթլէրէ մախսուս օլան հու-
գուգուռն իմարտասիրլաքմէկլտիլինն
տէն հուգուգու մէզգիւրէ 1698 սէնէ-
սիխտէ մէզգիւր Հինտ գօմբանիրասը-
նա իթա օլունուպ օ անտէն պէրիւ
վազըլ լազըրթ տալին, Նիկիլիթէրա
տէվէթի լիքրաֆըրտան րէսմէն թա-
տիգ օլունմուշ տուր, 1753 սէնէսի-
նէտէք մէզգիւր գօմբանիրանն եէտը
թէսարբուֆուռա կէշիրտիլի մահալ-
լէր իքի իւշ գալտէն իպարէթ իտի-
լաքին թարիլին մէզգիւրտէն աղ-
սօղը Հինտ ձանկպոնէ կէօնտէրիւ
միւշ օլան պիր մըզարտ Պրանսըզ առ-
բերինին Նիկիլիղէր իւր պաղը մու-
հարէպէլէրի վուգուա կէլիպ, խալը
արալլէն իսկին միւսմաքրուֆ օլ-
մուշլար տաէ տէ, մուհախարէն Վե-
կիլիզ գօմբանիրաք աաքբիրի մէրգու-
մէտէն իպրէթ ալարաք. քէնտիւլէրի
տալին գուվկէլի աաքբէրէլէրինի ար-
թըրըպ կէրէք Պրանսըզարը, վէ կէ-
րէք պուշարրին հիմայէլէրի թահթը-
նա տըմը օլտուգարը եէրիւլէրէ զա-
լէպէ իթալիէր, վէ Պրանսըզար
թէսարբուֆուռաա եալընը Հինտիւ
աանըն զարպ սահիլլետէ վաքը Վօն-
տիշէրի պէլտէսինի վէ պաղը սալը
արալլէրի պըրաղըպ, կիտէ կիտէ պիւ-
ճիւլէն Հինտ հէվալլսինին ֆէլէ
հի եմրինէ մուպաշալէթ իթալիէր :
Մէզգիւր գօմբանիրանն մուսխարաէն
վուգուա պուլան մուսամէլաթընտա
գուլանսարգլարը քօլլթիգա. էքսէրիւս
միւսթլէրի Հինտիլէր պէլլնիտա
կէնաղըպա վուգուա կէլտիլին հալտէ
պիր լիքրաֆ հիմայէթ լիք մուսալէ-
նէթ իտիւպ, տիւշմէնէ գտէպէ իթ-
տիքտէն սօղըա, իքի լիքրաֆը տալին
պիրինի հիմայէլէ վէ ալիկէրինի հու-
գուգուս մուհարէպէլէ մէպի ինգը-
լառ վէ իթալէթ տայրէսինէ կիր-
տիրմէք ուսուլի օլմուշ տուր :

Այդ քերթը Հինոս գոմբանիստերն ընթիսարէ թճէ օրան իմ թիսարը 1834 թաւրիսիստէ, էլ ինտէն ալընըպ, պուշտան ժուտտա, գոմբանիստն միւթէ, սարըֆ օլտուղու քեաֆֆէյի արազը իսկիլթէրրա տէվլէ թի թէսսարրուֆուտա կէշլուպ, պիւթ թիւն պօրճարը տախի, տէվլէ թի պէրաֆընտան էտաօլունմազ չարթի իլէ, իսկիլթէրրա տէվլէ թի զիմմէթինէ նազլ օլտուղուտան, աէնէյի մէգքիւրւտէն պէրիւ, Հինոս գոմբանիստը պու իւթէատէ էտընըզ քէնտիլէրի թիճաւթէ ի թմէթ հազգընը զայալ ի թախրտէն մաատա, իպլթիտայր զուհուրին, տէ միւթէսարուֆ օլտուղու իսմիգլայլէթտէն տախի մաշհուրմ պրազըզմըն իսէ աէ, էինէ Հինոս արազիլսինին իտարէսի մէգքիւր գոմբանիստ

ճէտինաէ գալըպ, իշ պու իտարէ
հուգուգու տալիս, 1854 սէնէսինետ,
պիր գաչ սէնէ տահա իպդա օլըն
մագ իւզըէ Ինկիլթէրրա տէվլէ
թի Թէրաֆընտան Թաստիգ օլըն
մուշ տուր :

— Ինկլիժէրա խարճիչն նէ զարեթի
թէրաֆընտան , բասաբօթ ռուսլինէ
տայիր պաղը թէ պոխլաթը հալի պը
գըթա թահրիթաթ Ինկլիժէրա զա
գըթիթըրիտան նէջ օլունմուշ տուր
թէ պոխլաթը մէգքիւրէնին , Խարիստէ
վազըօլան վազուաթը գապիհէյն պա
ղը մէրթէպէ մէրպուէթլինթի օլուն
ղունտան շայանը իթինտ օլան պաղը
պոխլաթի պէր վէճէթ թիթի պէյան օ
լունմուշ տուր :

— Ինկիլթէրբա խարիճլէն նէզարէթի
թէրաֆընտան իթա օրուան բասա-
բօրթար ետընըդ Ինկիլթէրբատէ տօ-
լաթ Ինկիլթ թէ պարսնա վէ ես-
խօտ սօղորատան Ինկիլթէրբա տէվէ-
թի թէ պալէթինէ կիրմիշ օլտուգ-
լարը թէ պէլէիւն խաէն էճնէ պիլէբէ
իթա օրուհապիլապ, պուհթարն մու-
սիխտարէն Ինկիլթ տէվէթի թէ պա-
լէթինէ կիրմիշ օլտալէրի բասաբօ-
թարթնտա գայտ վէ տէրճ օլտու-
ճադ տըր, վէ պու թէ պալէթի թ 1850) սե-
նէ սի արօթթուտուհուն 24 իւ թարիխին-
տէն սօղոր վուգուտ պուլմուշ օլտու-
ղու հալտէ, բասաբօթարը եայը-
նըզ պիր սէնէ իթիպարի իլէ իթա
օլտուհաճադ իսէ տէ, միւտտէթ մէ-
թիւբէ խիթամիւտա եինէ պիր սէնէ
թէ իթպարի իլէ օլտադ թէ ճափտ օլտ-
նապիլէճէթ տիր, Կաղը տէվէթ մէ-
մուրարը վէ թիւ ճճարտէն միւթէ-
պէր պիր քիմէսնէ, վէ եախօտ մէմ-
լէբէթ հաթիմ թէրաֆընտան թալի-
յէ օլտնմաարը հալտէ, հիշ քիմնէ-
յէ բասաբօթ թէրիլմէճիլ, իստիւ-
թիւն նէզարէթ վիլէրն մէմլէրի Կաղն-
պիլէտէ միւթէմէքքին պիր քիմէսնէ
բասաբօթ իրալ օլտնմայաճադը, վէ
նէզարէթ իարիճլէտէ իթա օլտ-
նան բասաբօթլարա հէր հասիլը տէվ-
լէթ մէմլալքինէ կիթիլթ միւրաոտ օ-
լտնուրտա, օ տէվէթին տէ ֆարթ թ-
վէ եախօտ գօնաօլտանն սիստէ շէրճ
վէրիլէճէթ օլտուղու Նիլզամաթի միգ-
քիւրէ մապի իգ թիլտընճա, Ինկիլ-
թէրբա տէվէթի եալընըզ քէնաթ
թէ պատաը հագգընտա մէսուլլէթ
թէ ճաղնա կիրիւպ, սայըր տուէլ-
էճնէ պիլէ, սէֆիր վէ գօնաօլտա-
վաէթաը իլէ քէնաթ թէ պատալ-
րինին Ինկիլթէրբատան հարէբէտթը-
նա տըգգաթ իտէճէթ օլտուգլարն-
տան, պիր խաթա գուհաթիւտէ
խաթա սահթպի հասիլը տէվէթին
թէ պալէթիլնաէ իսէ օ տէվէթ մէսու-
լթուլթուլաճադ տըր :

— Սահը հալին ալաֆրանկա տօ
գուգու թարիխինտէ ագտ զլուհան
Բարլամէնէ մէ ճիւղինտէ , լ զրո
Բարլամէնէն ճէնապլէրի տուէլէ էճ

հետև իրեն է շնորհակալ
 Ժողովուրդը օգտագործում
 է այս համայնքի մասին
 տեղեկությունները

— Ինկիլիթէրրա բարլամէնէմ մէջիւն
սինտէ շու արալըգ խայր գիւլ ու գալ
վուգուս կէլմէքտէ տիր : Հաշմէթ
նէ Իմէբրաթմոր հազաթ թէլէրիք օմրիւն
նէ Բարխան վուգուս կէլնէ գաստէ
տայիր Ֆրանսա Խարիճիյէ նազըրընր
Ինկիլիթէրրա տէ վէլ թիւնէ կէ ծիտէրտիյ
թահրիրաթ Ի որտ Բալմէրսթան
թէրաֆընտան բարլամէնէմ մէջլիսինէ
իրաթ օրունմուշ օրուպ Ինկիլիդ վիւքէ
լասըրնէ իշ պու թահրիրաթէ Ինկիլ
թէրրա տէ վէլ թիւնին շան վէ նաշմէ
սունա մուվաֆըգ սիւրէ թտէ ճէ վապ
վէրիլմէմիշ օրուգլու մէջլիսի մէգ
քիւրտէ էքսէրիյէթը արա իլէ պլայա
օրունմուշ տուր : Վլէ պու խուսու
տարի Ի որտ Բալմէրսթան հազաթէթ
լէրիսին իսթիֆա իլէմէսինէ պիր սէ
պէպ առա օրունմագտա տր : Թահ
րիրաթը մէգքիւրէ մապլինճէ, Ֆր
րանսա տէ վէլ թի, Ինկիլիթէրրա տէ վ
լէ թիւնին տուէլը է ճան պլին թէպաա
պըրը քէնտիլը մէմալքիւնէ գապու
թիւնիյէ կողմը օրան հուգուգուս
րիպէթ իլթմէքտէ օրուպ, հալ պու
քի հուգուգու մէգքիւրիւն գաթիլ
մագլուէսի էշխառ հազգընտա իճրա
օրունմաւը ճայիլ օլմաւըրընտան
Բարխան վապը օրան գասա միսիլի
վուգուսթմըն զրահուրիսի մէն իսթի
լուգլը, Ինկիլիթէրրա տէ վէլ իսինտ
լազմէլէն թէլէ մինտթմն իթաոր իլ
թիմաա օրունմուշ իսէ տէ, պու խու
սու հազգընտա իճրա օրունմաւ
օրան թէտապիրէ Ֆրանսա տէ վէլ թի
նին գաթմէ միտտաթէլէ իթմէլէ ճէլ
տարի պէյնա օրունմուշ տուր : Թահ
րիրաթը մէգքիւրէտէն մաաաա, Ֆր
րանսա Խարիճիյէ նազըրը պիր գըլթ
մէքթիւպ տահա, Ի ճեպրտաա մա
գիմ Ֆրանսա սէֆիրի միւսիւաթ
Իէրսինէլէ իրաալ իլթմիշ տիր : Վլէ
իշ պու հաթմէլէպ մէֆհսմունաա տ
իր մէգքիւր գաստէ տայիր հաշմէթ
լիւ Ֆրանսա Իմէբրաթմոր հազաթ
լէրիսին Ֆրանսա ապէրի թէրաֆըն
տան իրաալ օրունան պազը թէպրի
նամլէրտէ, Ինկիլիթէրրա տէ վէլ թիւն
աօգանաճաթ պազը էլֆաթ իսթիմա
օրունմուշ օրուպ, Թահրիրաթը մէգ
քիւրէ Ֆրանսանրն թիսի Սձիլէ
զաղէ թասընտա տէրժ օրունմուշ օրու
ղունտան, պու խուսուս Ինկիլիթէ
րաաա պազը մէրթէպէ պլիւ ու գալ
մուճիպ օլմուշ իսէ տէ, Թահրիրա
թը մէգքիւրէնին, պու մագլուէ
թէ պրիքիսմ լէրին քէ սրէ թիւնէ մէպ
նի, սրգգաթ օրունմայարազ Սձի
թէ օր զաղէ թասընտա տէրժ օրունմ

1860